

Slavko Grum / Mansarda

Tu sedim.

Knjige tam na mizi so že zelo stare. Zelo stare so že, rečem, mnogi so že čitali iz njih.

Naenkrat čutim, kako sem zapuščen. Tako mi je, kakor da so vsi odšli in me pozabili tu nekje v podstrešju.

Da bi imel vsaj sestrico pri sebi! Ali tudi ona je odšla in me pozabila.

Stare so knjige, od zidu se luščijo tapete. Nad predmeti visi tiha sovražnost, kakor se vpostavi med ljudmi, ki so prisiljeni biti vsled kake slučajnosti dolgo skupaj. Sovražnost železniške čakalnice je nad predmeti.

*

Dež.

Dež, dimniki, telegrafske žice. Vsa sestarana in orumenela je ulica pod menoj, kmaj še nosijo hiše druga drugo.

Za nekim oknom se je zganila zavesa. Zelo malo ljudi mora biti še po hišah.

V nasprotnem podstrešju je prizidek kakor tu pri meni. Najbrž je za onimi šipami človek, samotен kakor jaz: brezbarvni se spenjajo čez njega dnevi, mu na večer ugašajo pri nogah. Mogoče — da, mogoče je celo že mrtev. Prav potiho je umrl, da ni zbegal stvari krog sebe in predmeti so ga sprejeli medse.

Prah ga je pokril, leta že mora sedeti tako. In ves majhen je ter zgrbljen, kakor da se je še po smrti staral naprej.

Malo, zelo malo jih je še, pomrli so že izvečine.

Nekega jutra se bom zbudil in ne bo nikogar več; stopil bom k oknu in ne bo nikogar.

Tudi ptič, ki poje včasih na nasprotni strehi, bo utihnil. Strašna tišina bo.

Vidim se, kako bom planil po stopnicah, padel na cesto. Od tal bo zrastel oglušujoč ropot in mi zadavil korak. V težkih skladih bo obvisel jek nad ulico.

Ob zid se bom stisnil, ne se upal premakniti noge —

Ali to je vse tako žalostno, take misli, in je zaradi tega, ker sem preveč sam.

Tudi sestrica mi je rekla tako, ko sva bila zadnjič skupaj. Rekla je: — Ej, kdaj boste že veseli! Menda bom res morala ostati vedno pri vas. —

Dr. N. Preobraženski / Nova Rusija

Tako je rekla in mi vzela glavo v naročje. Sedaj pa je nekje po svetu in me je pozabila.

*

Mrak se je sesedel, prižgati moram luč. Iz police dvignem knjigo, naravnam zaslon svetiljke.

Marija je rekla, da je mnogo stvari, ki so dobre in se nam smebljajo; da smo samo malo sestrašeni in nimamo pravega zaupanja do njih.

Da me ima rada, je rekla, čeprav sem žalosten.

Tudi Tju je rekla tako in Vana.

Vana, kako drobne roke je imela. Jckal sem se v njih.

Sedaj sem sam. Tu sedim in nimam nobene iluzije več.

Mlečne liste božam.

V nekem kotu je počil les. Sklonim se prédse in poslušam.

Dr. N. Preobraženski / Nova Rusija

2. Vladimír Lidin.

Vladimír Góermanovič Lidin (Homborg) je dolgo iskal svoje oblike. Globoka in skademska neusmiljena psihologija njegovih prvih povesti mu je naredila ime že pred vojno. Toda revolucija je izpremenila ritem življenja, in Lidin piše v avtobiografiji: «Rojen sem v Moskvi leta 1913. Nimam nič skupnega s predvojnimi tremi knjigami svojih povesti, to je pribito, ker je moje rojstno leto: 1918. — Kaj sem storil v teh letih? Služil sem kot mlajši pisar v rdeči vojski, toda moral sem na fronto, ker sem lomil igle pri sešivanju aktov. V peči v pisarni sem našel sveženj pisem Leva Tolstega, Mečnikova: peč so kurili z arhivom Sobolevskega (znanega časnikarja). Komisar mi je pomagal zbrati ostanke in me rešil fronte. Ostal sem v Moskvi, nosil drva in predaval v Pisateljski Zvezi. V žepu sem vedno nosil kocko «maggija» za zadnji trenutek, kakor strup, če bi moral umreti lakote... Zopet sem bil v vojni in v Sibiriji, prinesel sem odtod moko kljub temu, da so mi jo hoteli med potjo štirinajstkrat zapleniti in jo jedel vse leto. Potem sem opravljal kulturno delo: dobival sem vosek za parkete, žeblje za podkve, uprizoril Ostrovskega in Čehova, popolnoma kakor v Hudožestvenem teatru... Napisal sem v treh letih tri knjige: naj so dobre ali slabe, toda to je edino, kar sem spisal pristnega... Nam, sodobnim pisateljem, očitajo pogosto premračne barve, toda preživeli smo ta leta v Rusiji in imamo mučno pravico ljubiti Rusijo takšno, kakršna je, ne da bi se preveč priklanjali.»¹ V boju za svoj slog je moral premagati Lidin medlo, izumetničeno skladno nove ruske proze, katera ni bila kos viharnemu življenju in novotarijam pestrega revolucijskega jezika. Ustvaril je visoko besedno tehniko, jedrnat lakoničen slog. Njegova smotrena ekspresionistična preprostost odbija marsikaterega kritika, toda Lidin je eden izmed nemnogih umetnikov stavka. Veliko več mladih pisateljev trpi nasprotno na brezbriznosti in neokusnosti sloga. Veebinsko je Lidin globok pisatelj. Njegova, na angleški jezik prevedena epopeja «Noči in dnevi» (široka

¹ Prim. Lidovo avtobiografijo v «Novi ruski knjigi» Berlin 1922.